

Валерія САМОЙЛЕНКО,

orcid.org/0000-0002-7438-1294

асистент кафедри української мови

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

(Дніпро, Україна) *ValeriaSam20@gmail.com*

ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ

У статті виокремлено загальні та специфічні характеристики, властиві дискурсу для дітей, сформульовано визначення дискурсу для дітей як лінгвістичного явища. Твори для дітей являють собою цілий, сформований дискурс. Він утворює низку мовленнєвих жанрів, які деякою мірою повторюють мовленнєві жанри дискурсу для дорослих. Однак вікова, зокрема й психологічна, специфіка комуніканта зумовлює характеристики, властиві суто дискурсу творів для дітей. Одна з ознак, яку дискурс дитячих творів дублює в дискурсі художніх творів загалом, – це вторинність тексту, що поділяє всю комунікацію, здійснювану в тексті, на дві площини: «комунікатор – реципієнт» та «персонаж – персонаж». Проте в художньому творі ці площини транслюватимуть імпліцитну й експліцитну інформацію відповідно, тоді як у тексті для дитини через неможливість реципієнта вичитати приховану інформацію характер інформації переважно експліцитний. З огляду на специфіку реципієнта текст, створений для дитини, матиме також неофіційний характер комунікації, що підкреслено розмовним стилем, численним уживанням соціолектів, використанням мовленнєвих подій, наближених до життя. Такий комунікативний акт не є рівноправним: автор з позиції дорослого звертається до дитини як свого реципієнта з дидактичною метою. Часто такий комунікативний акт має ідеологічне забарвлення. Автор формує ті цінності, які хоче бачити в дитині як потенційному дорослому зі сформованою особистістю. Дискурсу творів для дітей не властива усталеність теми та комунікативних подій дискурсу. Зважаючи на різноманітність мовленнєвих жанрів у творах для дітей, фактично неможливо виокремити тип повідомлення, характерний для дитячого дискурсу загалом. Найпоказовішою особливістю дискурсу творів для дітей є експресивність і оцінність, які сприяють здійсненню дидактичної мети тексту. Численні демінутиви, аугментиви, соціолекти, розмовні слова тощо полегшують сприйняття тексту, утворюють неофіційний характер повідомлення, а їх уживання стосовно тих чи тих персонажів накладає певну характеристику «добрий – поганий» у тлумаченні автора. Отже, сукупність текстів для дітей зі своїми властивостями, характеристиками та мовленнєвими жанрами формує дискурс творів для дітей.

Ключові слова: художній дискурс, твори для дітей, семантико-прагматичні категорії дискурсу, когнітивна лінгвістика.

Valeriia SAMOILENKO,

orcid.org/0000-0002-7438-1294

Assistant at the Department of Ukrainian Language

Oles Honchar Dnipro National University

(Dnipro, Ukraine), *ValeriaSam20@gmail.com*

DISCOURSE SPECIFIC OF MODERN WORKS OF FICTION FOR CHILDREN

The article highlights the general and specific characteristics of discourse for children, formulates the definition of discourse for children as a linguistic phenomenon. Works for children are a whole, formed discourse. It forms a series of speech genres that to some extent mimic the speech genres of adult discourse. However, the age, in particular psychological, specificity of the communicant determines the characteristics inherent exclusively in the discourse of works for children. One of the features is that the discourse of children's works duplicates in the works of art discourse in general is the secondary nature of the text, which divides all communication carried out in the text into two planes: the communicator-recipient and the character-character. However, in a work of art, these planes will broadcast implicit and explicit information, respectively, while in the text for the child due to the inability of the recipient to read the hidden information, the nature of the information is mostly explicit. Given the specifics of the recipient, the text created for the child will also have an informal nature of communication, which is emphasized by the conversational style, the numerous uses of sociolects, the use of speech events close to life. Such a communicative act is not equal: the author from the position of an adult addresses the child as his recipient for didactic purposes. Often such a communicative act has an ideological character. The author forms the values he wants to see in a child as a potential adult with a mature personality. The discourse of works for children is not characterized by the stability of the theme and communicative events of the discourse. Given the diversity of speech genres in works for children, it is virtually impossible to distinguish the type of message that is characteristic of children's discourse in general. The most significant feature of the discourse

of works for children is the expressiveness and value, which contribute to the didactic purpose of the text. Numerous diminutives, augmentatives, sociolects, colloquial words, etc. facilitate the perception of the text, forming an informal nature of the message, and their use in relation to certain characters imposes a certain characteristic of "good – bad" in the author's interpretation. Thus, the set of texts for children with their properties, characteristics and speech genres forms the discourse of works for children

Key words: *discourse, literature for children, literature discourse, semantic and pragmatic categories of discourse, cognitive linguistics.*

Постановка проблеми. Дослідження лінгвістичної сутності літератури для дітей передбачає розуміння найвищого комунікативного вияву тексту – дискурсу, його специфіки саме в дитячому виявленні. Література для дітей становить окремий світ зі своїми характеристиками та властивостями. Важливим аспектом дискурсу для дітей є дидактичний складник таких текстів, через це дискурсивний аналіз спрямований не лише на виявлення мовної специфіки дитячих текстів, а й на аналіз виховної й особистісно формувальної значущості таких творів. Відсутність мовознавчих досліджень дискурсу дитячої літератури зумовлює *актуальність* нашої статті.

Аналіз досліджень. Як складне міждисциплінарне явище поняття «дискурс» являє собою проблематичну для сприйняття і тлумачення конструкцію. Теорія дискурсу як явища бере свої витоки від концепції Е. Бенвеніста, у якій розмежовані план розповіді та план дискурсу – мови, що привласнюється мовцем. Розмежувавши статичний план розповіді та динамічний план дискурсу, науковець визначав дискурс як будь-яке висловлення, що зумовлює наявність комунікатора, реципієнта та наміри комунікатора якимось способом впливати на свого співрозмовника (Бенвеніст, 1975: 276–279).

Одне зі значень дискурсу як тексту або висловлення, занурених у певну соціокультурну ситуацію, пов'язане із часом появи цього терміна в лінгвістиці. Поняття дискурсу було введено основоположником трансформаційного і дистрибутивного аналізу З. Харрісом. Як одну зі сторін дистрибуції дискурс розглядає З. Харріс через еквівалентні відношення між фразами і ланцюжками фраз як висловлення, надфразової одиниці в контексті інших одиниць і пов'язаної з ними ситуації (Harris, 1952: 280). Саме як гетерогенне явище дискурс розглянуто в лінгвістичних працях останніх років (Бехта, 2004; Гафарова, 2011; Гуо, 2017; Демьянков, 1982; Жаботинська, 2013; Карасик, 2000; Макаров, 2003; Чернявська, 2011; Шевченко, 2017), у цих розвідках взято до уваги лінгвістичні, культурні, когнітивні, соціальні, етнопсихічні та політичні чинники утворення та наявності дискурсу.

Натепер тлумачення дискурсу пов'язане з теоріями таких лінгвістів, як І. Бехта, А. Гафарова,

С. Жаботинська, І. Колагаєва, О. Омецинська, О. Папуша, І. Фролова, В. Чернявська, І. Шевченко й інші. Зокрема, І. Бехта досліджує дискурс в англomовній постмодерній прозі (Бехта, 2004), А. Гафарова аналізує поняття художнього дискурсу (Гафарова, 2011). Предметом наукових розвідок І. Колагаєвої слугує текст як статичний план розповіді (Колагаєва, 2010), а В. Чернявська розглядає поняття інтердискурсивності художніх текстів (Чернявская, 2003).

Мета статті – зробити аналіз мовної специфіки дискурсу творів для дітей. Досягнення мети наукової роботи передбачає виконання таких завдань: 1) окреслити зміст понять «дискурс», «дискурс художнього твору» та «дискурс твору для дитини», зважаючи на сучасні дослідження в мовознавстві; 2) виокремити риси художніх творів, що найбільше відповідають особливостям дискурсу як мовного утворення; 3) сформулювати основні закономірності творів для дитини, за якими вони формуються в дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Услід за І. Шевченко потрактуємо поняття дискурсу як багатоаспектну когнітивно-комунікативно-мовну систему-гештальт, яку визначено сукупністю трьох аспектів: формуванням ідей та переконань, що зреалізовує когнітивний аспект, взаємодією комунікантів у певних соціально-культурних контекстах або ситуаціях, що реалізовує соціально-прагматичний аспект, і використанням вербальних та паравербальних знаків, що втілює мовний аспект поняття (Шевченко, 2017: 115).

Зауважуємо, що дискурс являє собою зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними й іншими чинниками, тобто сприймається як цілісний конструкт. Це текст, взятий у подієвому аспекті, або мовлення, аналізоване як соціальна дія, компонент, що бере участь у взаємодії людей та механізмах їхньої свідомості, тобто когнітивних процесах. У цьому разі дискурс не замінює поняття тексту. Це комунікативний та ментальний процес, який спричинює створення тексту як певної формальної конструкції (Чернявська, 2001: 177). Отже, лінгвістичним утіленням дискурсу як діахронічного явища є текст як його результат. Важливо, що текст має онтологічний

характер, тоді як дискурс-події конструюються комунікатором та реципієнтом і виходять за межі лінгвістики як науки, що відповідає експансивному характеру когнітивно-дискурсивної парадигми (Кубрякова, 1995: 207).

Дослідник В. Карасик виділяє такі типи інституційного дискурсу: політичний, дипломатичний, адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, діловий, рекламний, спортивний, науковий, сценічний і масово-інформаційний (Карасик, 2000: 208). Актуальним для значної частини мовознавців постає поняття художнього дискурсу. У нашому дослідженні використовуємо тлумачення І. Фролової, за якою художній дискурс тлумачимо як розумово-комунікативну взаємодію комунікатора (автор художнього твору) та реципієнта (потенційний читач), що відбувається в певному історичному і культурно-соціальному контексті, ґрунтується на ідеях, переконаннях, світоглядних орієнтирах автора, має на меті регулювання ідей, переконань, світоглядних орієнтирів реципієнта та матеріалізовано як тексти художніх творів, відкрита множина яких формує вербальний план художнього дискурсу (Омецинська, Фролова, 2018: 54). На думку В. Карасика, у межах дискурсу виокремлюють чотири категорії:

1) конститутивні, що дають змогу відрізнити текст від нетексту (відносна оформленість, тематична, стилістична і структурна єдність, відносна смислова завершеність);

2) жанрово-стилістичні, що характеризують тексти щодо їхньої відповідності функціональним різновидам мови (стильова належність, жанровий канон, клішованість, ступінь ампліфікації / компресії);

3) змістовні (семантико-прагматичні), розкривають зміст тексту (адресованість, образ автора, інформативність, модальність, інтерпретованість, інтертекстуальна орієнтація);

4) формально-структурні, що характеризують спосіб організації тексту (композиція, членованість, когезія) (Карасик, 2002: 241).

Уважаємо, що більшість аналізованих текстів для дітей відносно оформлені, мають тематичну, стилістичну і структурну єдність, відносну смислову завершеність, тобто у своїй сукупності формують дискурс. Потраковуємо дискурс творів для дітей як емерджентне утворення, що має писемну та паралінгвальну форми виявлення, відбувається в межах комунікативного каналу «дорослий – дитина», регулюється стратегіями і тактиками комунікатора та визначений синтезом когнітивних, мовних та позамовних чинників.

Услід за Н. Захаровою потраковуємо емерджентність як характеристику системи, за якої цілісне явище завжди більше, ніж сума його характеристик. Наголошуємо, що таким поняттям описують складну систему. Науковці розмежовують поняття емерджентності та складної системи, вважають емерджентність особливим випадком останньої (Захарова, 2019: 20).

Проілюструємо прикладами реалізацію конструктивної категорії в дитячому дискурсі: у творі О. Гавроша «Неймовірні пригоди Івана Сили» фіксуємо текст, у якому головний герой – Іван Сила перемагає свого найбільшого суперника і стає найсильнішою людиною світу, формує розділ під назвою «Розділ 42, в якому встановлюється істина», який, своєю чергою, доєднано до другої частини пригодницької повісті «Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу» (Гаврош, 2014). Отже, такий текст являє собою цілісне комунікативне повідомлення із завершеною думкою (пригода, результатом якої є отримане звання «Найдужча людина світу»), що відповідає структурній домінанті пригодницької повісті як жанру.

Змістові характеристики дискурсу дитячих творів можемо поділити на дві групи: властиві для художнього дискурсу загалом та специфічні (властиві суто дискурсу для юного реципієнта).

Загалом прозовому художньому дискурсу притаманна вторинність або фіктивність, де мовлення персонажів являє собою комунікативно-вторинну діяльність (Колагасва, 2010: 103). Отже, комунікація здійснювана на двох рівнях: «автор – читач» та «персонаж – персонаж». Про складність організації художнього дискурсу свідчать також багаторазові перехідні моменти, поєднання реального й уявного, ігрового світу фантазії, сприйняття та переживання буденності завдяки актуалізації суб'єктивних психоемоційних процесів. Для дитячого дискурсу характерним вважаємо спрощення організації художнього простору. Наприклад:

От вам хочеться дізнатися правду про ті часи та про того Василя, а зазвичай люде хочуть послухати хвилини чотири про те, як комусь майже гаплик був, але він усе одно долю подолав і переміг, бо всім живеться важко й тільки вірою пробавляється добра людина у злому світі (Фоззі, 2017: 9); – *То все не наше, і взагалі – небувальщина!*

– І що? – тільки і знайшовся я.

– А то, – розходилася потрохи дівчина, – що не треба ото дітям іноземні жахи в голови заливати (Фоззі, 2017: 10).

Спостерігаємо відсутність імпліцитної інформації на обох рівнях, тобто відсутня потреба

вичитувати підтекст дитині. Перехід від рівня «читач – автор» до рівня «персонаж – персонаж» унаочнений прикладами, у яких персонаж звертається до читача безпосередньо. Наприклад:

До речі, мене звати Єва, а тебе як? (Вільшанська, 2019: 5); Змієву гору обходили десятою дорогою. Ну скажіть, кому може подобатися оте лисе підвищення, що аж ген на обрії нагадувало розкошлану шапку підступного бусурмана, який визирає зі сховку? (Рутківський, 2018: 5); Шість потилиць, шість спин, п'ять хвостів. Стривайте, а де ж шостий хвіст? (Вдовиченко, 2018: 8).

У наведених уривках фіксуємо питальні й імперативні конструкції, що маркують нівеляцію меж між двома рівнями художньої комунікації.

У художньому дискурсі ці два рівні характеризовані експліцитною інформацією для рівня «персонаж – персонаж» та імпліцитною – для рівня «автор – читач». Дискурсу творів для дітей властиве домінування експліцитної інформації над імпліцитною. Оскільки дитина ще не здатна вчитати складний підтекст або неочевидні факти, більшість текстів складені так, щоби інформація в них мала очевидний характер. Часто в текстах для дітей наявне додаткове спрощення інформації, за якого пояснювана навіть загальнодоступна інформація. Наприклад:

– Наприклад, масонський. Чули коли-небудь про масонів? /– Це така древня секта чаклунів? /– ну, не зовсім секта. Радше містична течія, дуже популярна в Європі у вісімнадцятому – дев'ятнадцятому сторіччях. Багато відомих людей, а особливо митців і вчених, об'єднувалися у товариства, які називали масонськими ложами (Бачинський, 2018: 129); – А що то за «Мітка смерті»? – запитав Денис. Макс відчував, що друг дрібно тремтить, та й у самого чомусь шерсть дибки стала. /– Смуга на тілі, яка буває у слуг Чорної Королеви. Коли котрийсь із них до людини торкається – людина помирає, – відповів Пашко (Рибалко, 2016: 51).

Так само, як і дискурсу художніх творів, дискурсу творів для дітей не властива усталеність теми та комунікативних подій дискурсу. Цьому сприяє те, що дискурс творів для дітей являє собою особливу структуру, яка не може бути вписана в межі лише художнього твору, оскільки залучає до свого комунікативного простору довідково-розвивальні та навчальні пояснення (Папуша, 2004: 173). Це радше не-дорослий світ, емерджентне утворення, яке деякою мірою дублює більшість дорослих мовленнєвих жанрів, зважаючи на специфіку сприйняття світу своїм реципієнтом.

Вербалізація жанрово-стилістичної категорії дискурсу для дітей подібна до категорійної харак-

теристики художнього дискурсу для дорослих із його перевагою неофіційного та розмовного елементів у комунікації. Це зумовлено тим, що педагогічна мета розвинути дитину та сформувати в неї певні цінності повинна супроводжуватися намаганням подавати відповідну інформацію доречною і зрозумілою для дитини мовою. Саме із цієї причини в тексті інтенсифіковані такі характеристики, як експресивність й оцінність. Оцінний характер тексту дає змогу дитині сформувати свою думку про той чи той учинок, а експресивність формує звичні для дитини ситуації комунікування. Наприклад: *«Щодня чорна-чорна курка розповідала все нові оповідки. Іди знай звідки вона їх брала! / Брехуха! – сказала до неї тлуста гуска» (Вдовиченко, Н. Гайда, 2018: 16); – Не виходить?! – правильно зрозумів котячий погляд Дерихата. – Зовсім ти ще малий! Я теж колись таким був! (Гридін, 2017: 10).*

Іншою досить характерною рисою дискурсу творів для дитячого сприйняття є соціальна та комунікативна нерівноправність учасників. Дискурс творів для дорослого читача відзначено рівноправністю, оскільки обидва комуніканти дорослі. Однак однією з найхарактерніших рис творів для дітей є педагогічна настанова, дидактичність, оскільки надзвичайно важливо сформувати в реципієнта такого твору художній смак, моральні категорії, читацьку компетентність тощо. Наприклад: *Гарний тобі сон наснився, – усміхнулася мама. – Палаці – то роки, чотири зали – зима, весна, літо й осінь, три столи в них – три місяці, свічники – тижні, а сім свічечок – сім днів. Не марнуй їх, Марійко, бо вони швидко минають, і назад до них не вернешся (Мензатюк, 2006: 5).*

Творам для дітей властива також перевага епістемічних стратегій над конверсаційними (Габдуліна, 2010: 11). Будь-які знання, подані в текстах для дітей, не видані як носії сформованого смислу. Вони мають евристичний характер та зазначені як код, розшифровує який дитина самостійно. Із цією характеристикою тісно пов'язане ідеологічне забарвлення моральних і утилітарних цінностей. Книга формує в дитині ті якості, які автор вважає за потрібні, й позиціонує як небажані ті, на які він не хоче зважати. Наприклад: *Але в нас велика мета – сьогодні ми стаємо опікунами! Нам треба пригледітися до жирафа. І нас веде Оля! (Луцкевська, 2018: 21); До нашого краю прийшли по заробіток лихі люде – і життя змінилося. За одне покоління людство навчилося робити з того дуба хто що собі навігадував: фіри без коней, човни, які плавали під водою, та повітряні хури, що їх назвали літаками. А прина-*

гідно великий ліс Чорного Дуба порубали щент, – нічого не лишилося, тільки подекуди лоховники та болота (Фоззі, 2017: 6–7).

Отже, епістемічні стратегії дискурсу тлумачимо як такі, які допомагають дитині зрозуміти інформацію у процесі її аналізу. На противагу епістемічним стратегіям наявні конверсаційні, тобто ті, які не потребують залучення пізнавальних процесів для розуміння поданої в тексті інформації.

З позиції формально-структурних категорій дискурсу тексти для дітей передбачають ритуалізованість. Проте часто автори сучасних творів відмовляються від класичного початку «Жили-були <...>» на користь сучаснішого, знайомішого для дитини та схожішого на твір для дорослого читача початку з використанням певного топосу. Наприклад: «У дворі звичайного багатопверхового будинку, що на околиці міста, діти ліпили крижане царство» (Рибалко, 2016: 6). Найчастіше такий текст розвивається за каноном Одисеї, у якій головний герой вирушає в певну пригоду, протягом якої розвивається як особистість

та розвиває свого читача. Кінцівка таких творів так само відходить від класичного «жили вони довго і щасливо <...>». Натомість герой отримує щось цінне, чого не розумів на початку. Наприклад: *Цього року родина їжаків зустрічала Різдво далеко від дому й без подарунків одне одному, але <...> нинішнє святкування було найкращим подарунком для кожного з них* (Гербіш, 2014: 30); *Друзі повернулися такими самими, якими подалися в мандри <...> лише більше подружилися* (Рибалко, 2016: 267).

Висновки. Отже, виокремлюємо в художньому дискурсі для дітей такі особливі ознаки: домінанта епістемічних стратегій, перевага експліцитної інформації, ритуалізованість, соціальна та комунікативна нерівноправність комунікантів, відсутність усталеності теми та комунікативних подій, конотативне забарвлення повідомлюваного, неофіційний характер комунікативного акту.

Перспективним постає подальший аналіз таких антропокультурних характеристик дискурсу для дітей, як експресивність, оцінність та спрощеність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинський А. Детективи в Артеку, або команда скарбошукачів. Львів : ВСЛ, 2014. 191 с.
2. Бенвенист Э. Общая лингвистика. Москва : Прогресс, 1975. 446 с.
3. Бехта І. Дискурс наратора в англomовній художній прозі. Київ : Грамота, 2004. 304 с.
4. Васильєва І. Собственное имя в мире текста. Москва : URSS, 2005. 224 с.
5. Вдовиченко Г., Гайда Н. Чорна-чорна курка. Львів : ВСЛ, 2018. 52 с.
6. Вдовиченко Г. 36 і 6 котів-детективів. Львів : ВСЛ, 2018. 141 с.
7. Вільшанська О. Моя мама – чарівниця. Київ : Бурда-Україна, 2019. 28 с.
8. Габідуліна А. Навчально-педагогічний дискурс: категоріальна структура та жанрова своєрідність (на прикладі шкільного предмета «російська мова»): автореф. дис. ... докт. філол. наук: 10.02.02. Київ, 2010. 33 с.
9. Гаврош О. Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу. Київ : А-ба-ба-ба-га-ла-ма-га, 2014. 176 с.
10. Гафарова А. Художественный текст vs. художественный дискурс. *Диалог языков и культур: лингвистические и лингводидактические аспекты* : тезиси докладов Международной интернет-конференции, 1 апреля – 15 мая 2011 г. URL: <http://rgf.tversu.ru/node/486>.
11. Гербіш Н. Одного разу на Різдво. Львів : ВСЛ, 2014. 36 с.
12. Гридін С. Кігтик Ковбаско. Львів : ВСЛ, 2017. 151 с.
13. Гуо Х. Особенности дискурса художественного произведения. *Молодой ученый*. 2017. № 20 (154). URL: <https://moluch.ru/archive/154/>.
14. Демьянков В. Конвенции, правила и стратегии общения: (Интерпретирующий подход к аргументации). *Известия Академии наук Союза Советских Социалистических Республик. Серия «Литература и язык»*. Москва : Наука, 1982. Т. 41. № 4. С. 327–337.
15. Жаботинская С. Имя как текст: концептуальная сеть лексического значения (анализ имени эмоции). *Когниция, коммуникация, дискурс* : международный электронный сборник научных статей. Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. № 6. URL: <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home>.
16. Захарова Н. Емерджентный характер лингвистичної синестезії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. № 39. Т. 3. С. 19–22.
17. Как рисовать портрет птицы: методология когнитивно-коммуникативного анализа языка : коллективная монография / Е. Бондаренко и др. ; под ред. И. Шевченко. Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2017. 246 с.
18. Карасик В. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс* : сборник научных трудов / под ред. В. Карасика, Г. Слышкина. Волгоград : Перемена, 2000. С. 5–20.
19. Карасик В. Языковой круг: личность, концепты, дискурс : монография. Волгоград : Перемена. 2002. 447 с.
20. Колегаєва І. Зображення персонажного дискурсу як жанрово детермінований вплив комунікативної вторинності в художньому тексті. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2010. Вип. 61. № 896. С. 102–107.

21. Кубрякова Е. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века : опыт парадигмального анализа. *Язык и наука конца XX века* / под ред. Ю. Степанова. Москва : Ин-т языкознания РАН, 1995. С. 144–238.
22. Луцевська О. *Опікуни для жирафа*. Львів : ВСЛ, 2018. 26 с.
23. Макаров М. Основы теории дискурса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.
24. Мензатюк З. Казочки-Куцохвостики. Львів : ВСЛ, 2006. 32 с.
25. Омецинська О., Фролова І. Специфіка художнього дискурсу та його аспектів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія»*. 2018. Вип. 87. С. 52–61.
26. Папуша О. Теоретичний дискурс дитячої літератури: у пошуках об'єкта. *Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія «Філологічна»*. 2004. Вип. 33. Ч. 2. С. 172–183.
27. Рибалко М. Марічка і Червоний Король. Львів : ВСЛ, 2016. 269 с.
28. Рутківський В. Щирик зі Змієвої гори. Львів : ВСЛ, 2018. 256 с.
29. Фоззі Гупало Василь. П'ять з половиною пригод. Львів : ВСЛ, 2017. 64 с.
30. Чернявская В. Интертекстуальность и интердискурсивность. *Текст. Дискурс. Стил. Проблемы экономического дискурса*. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУЭФ, 2003. С. 11–22.
31. Шевченко І. Когнітивно-прагматичні дослідження дискурсу. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* : колективна монографія / за заг. ред. І. Шевченко. Харків : Константа, 2005. С. 105–117.
32. Dijk T. A. van. Cognitive Processing in Literature Discourse. *Poetics Today*. 1979. Vol. 1. № 1–2. P. 143–159.
33. Harris Z. S. Discourse Analysis. *Language*. 1952. № 8. P. 107–280.

REFERENCES

1. Bachynskiy A. *Detektyvy v Arteku, abo komanda skarboshukachiv [Detectives in Artek, or treasure hunters team]*. Lviv : VSL, 2014. 191 p. [in Ukrainian].
2. Benvenyst E. *Obshchaia Linyhystyka [General linguistics]*. Moscow : Progress, 1975. 446 p. [in Russian].
3. Bekhta I. *Dyskurs Naratora v anhlo-movnii khudozhnii prozi. [Narrator's discourse in English literature prose]*. Kyiv : Hramota, 2004. 304 p. [in Ukrainian].
4. Vasyleva Y. *Sobstvennoe ymia v myre teksta. [Proper noun in the text world]*. Moscow: URSS, 2005. 224 p. [in Russian].
5. Vdovychenko H. Haida N. *Chorna-Chorna Kurka [Black-Black hen]*. Lviv : VSL, 2018. 52 p. [in Ukrainian].
6. Vdovychenko H. *36 y 6 Kotiv-detektyviv [36 and 6 cats-detectives]*. Lviv: VSL, 2018. 141 p. [in Ukrainian].
7. Vilshanska O. *Moia mama – charivnytsia [My mum is a magician]*. Kyiv: Burda-Ukraine, 2019. 28 p. [in Ukrainian].
8. Habidulina A. Navchalno-Pedahohichni dyskurs: katehoriialna struktura ta zhanrova svoieridnist (na prykladi shkilnoho predmeta “rosiiska mova”). [Learning and pedagogical discourse: categorial structure and genre feature (example of “russian language” school subject)] : dissertation autoabstract for doctor of philological sciences scientific degree : 10.02.02. Kyiv, 2010. 33 p. [in Ukrainian].
9. Havrosh O. *Neimovirni pryhody Ivana Syl, naiduzhchoi liudyny svitu [Incredible adventures of Ivan Syl, the strongest man in the world]*. Kyiv : A-ba-ba-ha-la-ma-ha, 2014. 176 p. [in Ukrainian].
10. Hafarova A. Khudozhestvennyi Tekst vs. Khudozhestvennyi Dyskurs [Literature text vs literature discourse]. *Dyaloh yazykov y kultur : linyhvystycheskye y linyhvodydaktycheskye aspekty*, April, 1 – May, 15, 2011: thesis report. URL: <http://rgf.tversu.ru/node/486>. [in Russian].
11. Herbish N. *Odnoho razu na Rizdvo [Once upon a Christmas]*. Lviv: VSL, 2014. 36 p. [in Ukrainian].
12. Hrydin S. *Kihtyk Kovbasko [Sausage claw]*. Lviv: VSL 2017. 151 p. [in Ukrainian].
13. Huo Kh. Osobennosti Dyskursa Khudozhestvennoho Proyzvedeniya [Literature text's discourse characteristics]. *Molodoi uchenyi*. 2017. № 20 (154). URL: <https://moluch.ru/archive/154/> [in Russian].
14. Demiankov V. *Konventsyy pravyla y stratehyy obshcheniya (Interpretyvnyiushchy podkhod k arhumentatsyy). [Communication conventions, rules and strategies (Interpretive approach to argumentation)]*. Yzvestiya AN SSSR. Seryia: lyteratura y yazyk. Moscow: Nauka, 1982. V. 41. № 4. P. 327–337. [in Russian].
15. Zhabotynskaia S. Ymia kak tekst kontseptualnaia set leksycheskoho znacheniya (Analiz ymeny emotsyy). [Name as a text: conceptual network of lexis meaning (emotional name analysis)]. *Kohnytsyia Kommunykatyvia Dyskurs : mezhdunarodnyi elektronnyi sbornyk nauchnykh statei*. Kharkiv : KhNU ymeny V. N. Karazyna, 2013. № 6. URL: <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home> [in Russian].
16. Zakharova N. Emerdzhentnyi kharakter linyhivistychnoi synestezii [Emergent characteristic of linguistic synesthesia]. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. Filolohiia*. 2019, № 39, Vol. 3, P. 19–22 [in Ukrainian].
17. *Kak narysovat portret ptitsy metodolohyia kohnytyvno-komunykatyvnoho analiza yazyka [How to draw a bird's portrait: cognitive and communicative language analysis methodology]*: collective monograph/ Bondarenko E., Martyniuk A., Frolova Y., Shevchenko Y. / edition of Y. Shevchenko. Kharkiv : KhNU ymeny V. N. Karazyna, 2017. 246 p. [in Russian].
18. Karasyk V. O typakh dyskursu. [About types of discourse]. *Yazykovaia lychnost ynstytutsyonalnyi y personalnyi dyskurs* : scientific articles collection / edition of V. Karasyk, H. Slyshkin. Volgograd : Peremena, 2000. P. 5–20 [in Russian].
19. Karasyk V. *Yazykovoï kruh : lychnost, kontsepty, dyskurs. [Language circle: person, concept, discourse]*: monograph. Volgograd : Peremena. 2002. 447 p. [in Russian].
20. Kolehaieva I. Zobrazhennia personazhnoho dyskursu yak zhanrovo determinovanyi vplyv komunikativnoi vtorynnosti v khudozhnomu teksti. [Character discourse depicture as genre deterministic impact of communicative prominence in literature text]. *Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Serii Romano-hermanska filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov*. Kharkiv : KhNU ymeny V. N. Karazyna, 2010. Vol. 61. № 896. P. 102–107 [in Ukrainian].

21. Kubriakova E. Evoliutsiia linyhystycheskykh ydei vo vtoroi polovyni XX veka (opyt paradyhmalnoho analyza). [Linguistic idea revolution in second half of XX century (Paradigm analysis experience)]. *Yazyk y nauka kontsa XX veka* / edition of Yu. Stepanov. Moscow : RAS institution of linguistics, 1995. P. 144–238 [in Russian].
22. Lushchevska O. *Opikuny dlia zhyrafa* [Guardians for giraffe]. Lviv VSL 2018. 26 p. [in Ukrainian].
23. Makarov M. *Osnovy teoryi dyskursu* [Discourse theory basis]. Moscow : YTDHK “Hnozys”, 2003. 280 p. [in Russian].
24. Menzatiuk Z. *Kazochky-kutsokhvostyky* [Fairytale with no tails]. Lviv : VSL 2006. 32 p. [in Ukrainian].
25. Ometsynska O. Frolova I. Spetsyfika khudozhnoho dyskursu ta yoho aspektiv. [literature discourse and its aspects features]. *Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Inozemna Filolohiia*. Kharkiv : KhNU ymeny V. N. Karazyna, 2018. Vol. 87. P. 52–61. [in Ukrainian].
26. Papusha O. Teoretychnyi dyskurs dytiachoi literatury : u poshukakh obiekta. [Theoretical discourse of literature for children : searching for object]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna*. 2004. Vol. 33. Part 2. P. 172–183.
27. Rybalko M. Marichka i Chervonyi Korol [Marichka and the Red King]. Lviv : VSL, 2016. 269 p. [in Ukrainian].
28. Rutkivskiy V. Shchyryk zi zmiievoi hory [Shchyryk from the Snake mountain]. Lviv : VSL 2018. 256 p. [in Ukrainian].
29. Fozzi Hupalo Vasyl. Piat z polovynoiu pryhod [Hupalo Vasyl. Five and half adventures]. Lviv: VSL 2017. 64 p. [in Ukrainian].
30. Cherniavskaia V. Yntertekstualnost y ynterdyskursyvnost. [Intertextuality and interdiscursivity] *Tekst. Dyskurs. Styl. Problemy ekonomycheskoho dyskursu*. SPb: SPbHUEF publishing, 2003. P. 11–22 [in Russian].
31. Shevchenko I. Kohnityvno-prahmatychni doslidzhennia dyskursu. Dyskurs yak kohnityvno-komunikatyvnyi fenomen [Cognitive and communicative analysis of discourse. Discourse as cognitive and communicative phenomenon] : collective monograph / edition of I. Shevchenko. Kharkiv : Konstanta, 2005. P. 105–117 [in Ukrainian].
32. Dijk T.A. van. Cognitive Processing in Literature Discourse. *Poetics Today*. 1979. Vol. 1, № 1–2. pp. 143–159 [in English].
33. Harris Z. S. Discourse Analysis. *Language*. 1952. № 8. pp. 107–280 [in English].